

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΑ

ΣΤΟ ΛΟΓΓΟ ΠΕΡΑ

Πλάκωσε τὸ χινόπωρο. Πέρασε κι' αὐτό. Ἦλθε ὁ χειμῶνας. Νέκρα κ' ἄσυχία.

Βλέπεις τὸν οὐρανὸ καὶ τρομάζεις. Φορτωμένους ἀγέρα, βροχή, σύννεφα κι' ἀντάρα σὲ θωρεῖ ἀγριος, φοβερός, σὰ σνοικεῖο ποῦ εἶναι καὶ πέρα ἡ μαύρη θάλασσα θολωμένη κι' ἀφρισμένη πετᾷε στὸ γιאלὸ ἀφρούς καὶ φύκια σὰν ἀγριο χαιρετίσμα. Ὁλόγυρα ὁ ἀγέρας περήφανος, δυνατός, ἀκίνητος σὲ σφίγγει σὲ δένει καὶ σὲ τρομάζει.

Εἶναι χειμῶνας. Τὰ βουνὰ νυφάτικα ντυμένα ἀσπρομαυρίζουν καὶ γυαλίζουν ἀνάμεσα στὴν καταχνιά τῆς αἰγούλας. Τὰ δέντρα β' υἱζουν καὶ χτυπιόνται σὰ δρακόντοι, κλώνος μὲ κλώνο, ἐνῶ πρῶτα μὲ τὸ πρῶινὸ φύσημα τάγερα χαιρετιόνταν γλυκά, σιγὰ καὶ ἄσυχια μ' ἕνα τρυφερὸ ψιθύρισμα. Ἡ γις δροσερὴ, δροσερὴ σκεπάζει τὴ γύμνια τῆς μὲ λίγο τρυφερὸ χορτάρι ποῦνε κι' αὐτὸ παχνισμένο καὶ παγωμένο....

Τώρα δὲ σοῦ πλακώνει τὴν καρδιά μιὰ ἀόρατη πλάκα ;

Δὲν σοῦ πλακώνει τὸ σπῆθος καὶ δὲν σοῦ σφίγγει τὸ λαιμὸ ἕνα χέρι μυστικό, ὅταν ὁ νοῦς ὠρολογιέται τὰ παλιὰ τῆς ἀγάπης παραμύθια ;

Ἄκου τὸ σήμαντρο τοῦ ἐρημοκλήδου ποῦ ἀπ' τὸ βουνὸ σημαίνει καὶ κρᾶζει τοὺς πιστοὺς στὴ λειτουργία. Ἔλα νὰ πᾶμε πέρα, πέρα στὸ λόγγο γιὰ νὰ διῆς τὴ δόξα τῆς φύσης, καὶ γιὰ νὰ βάλῃς στὴν καρδιά σου τὸ μελαγχολικὸ, τὸ ψυχρὸ, τὸ σεβαρὸ χαιρετίσμα τοῦ χειμῶνα.

Ἔλα νὰ διῆς τὴν ἐλιά μὲ τὰ φύλλα τῆς τ' ἀσημένια, τὰ πρασινωπά, τὴν εὐλογημένη καὶ τιμημένη ἐλιά ποῦ περήφανη καὶ θεοράτη μαυρολογεῖ καὶ παίζει μὲ τὰ μαῦρα τὰ μύρια σπυριά τῆς.

Καὶ πέρα κεῖ νὰ ξανοίξῃς τὸ μικρὸ τὸ μαλακὸ μανιτάρι ποῦ σὰν λουλουδί, σὰν κρίνος, ἀσπρίζει καὶ γυαλίζει κρυμμένο στὰ χορτάρια καὶ στὶς ριζιμιές ἀδελφωμένο μὲ τὴν εὐωδιασμένη μυρσῖνα, μὲ τὸ πριναρί, μὲ τὸ σκίνο καὶ τὸ θυμάρι. Ἔλα στὸ λόγγο νὰ διῆς πῶς κοκκινίζει σὰν χεῖλι παρθενικὸ στὰ κλαριά τῆς κουμαριάς τὸ κόκκινο τὸ δροσερὸ κούμαρο κι' ἀνάμεσα στὰ κλαριά του νὰ παίξουν καὶ νὰ πιδοῦν, νὰ φτιάνουν τοὺς γάμους τῶν κοπάδια ἀπὸ κίχλες, κοτσύφια, καλογιάνοι μ' αὐτὸ τὸ γλυκὸ, τὸ μελωδικὸ κελάδημά τους, ποῦ σὰν εἶσαι μπλεγμένος στὸ δάδανο τῆς μελαγχολιάς καὶ ἀπελπισίας σοῦ δίνουν κάποια ζωὴ καὶ ψυχὴ.

Πόσο εὐμορφο, πόσο εὐράνιο εἶναι τὸ κελάδημά τους. Σοῦ σηκώνει τὴς τρίχες τῶν μαλλιών, ὅταν ὁ ἥλιος στέκεται μεσουρανής ἢ πηγαίνει στὴ δύση του καὶ πέρα τὰ βουνὰ προβάλλουν χιονισμένα, κ' ἡ φύση σοβαρὴ σοβαρὴ σοῦ μιλάει μὲ τὴν πρασινάδα

καὶ σὲ χαιρετᾷ μὲ τὸ ἀγριο μούγγρισμα τῶν δεντριῶν καὶ σοῦ στέλνει καὶ σοῦ τυπώνει στὴν καρδιά καὶ στὸ νοῦ κάποιον τρυφερὸ καὶ ὑπεράνθρωπο χαιρετίσμα ἀπὸ τὶς μελωδίες ποῦ φτιάνουν οἱ κίχλες, τὰ κοτσύφια κ' οἱ καλόγιοι στ' ἀνθισμένα θρούμια καὶ στὶς μυρσίνες πέρα βαθιὰ στὴν κρύα ἐρημιὰ τοῦ λόγγου.

Κέρκυρα, 1903.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
δημοδιδάσκαλος

ΕΝΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΣ

Παιδιάκι δεκάτῃ χρονῶν καὶ μαθητῆς τοῦ Γυμνασίου ἀκόμα. Καὶ γράφει στίχους. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ρῶμος ὁ Φιλύρας. Στίχους τοῦ πρωτοδημοσίου στὸν «Νουμᾶ», ἐδῶ κ' εἶη μῆνες, στὸ 51 φύλλο, μὲ τὸν γενικὸ τίτλο: «Ροδόφυλλα». Κάτι βρήκαμε μέσα σ' αὐτούς αὐτὸ τὸ κατ' ἐπιπέδου ποῦ ζητᾷ κανένας ἀπὸ τὸν κάθε ποιητῆ, μικρὸ ἢ μέγало, καὶ ποῦ οἱ ποιητῆ, ἢ τουλάχιστο ὅλοι ὅσοι θέλουν νὰ ποζάρουν γιὰ ποιητῆ στίς ἡμέρες μας, δὲν τῶχουν ἢ κι' ἂν τῶχουν δὲν κατορθώνουν καὶ νὰ μᾶς τὸ φανερῶσουν. Βλέπετε, μέγало ποιητῆ δὲν τὸ λέμε, ἂν καὶ ὕστερ' ἀπὸ ὅσα ἔγραψε στὰ τελευταῖα μεγάλα «Παναθηναῖα» ὁ μέγало κριτικὸς Ἐνδρούλης γιὰ τὸν μέγало ποιητῆ Καβάφη, ἡμπορούσε νὰ πῆ κανένας τὸν Φιλύρα, ποιητῆ μεγαλωτάτο.

Τέλος πάντων, ἄς τὰ ποῦν ἄλλοι αὐτά. Ὁ «Νουμᾶς», ποῦ μονάχα δουλιὰ ἀγωνίζεται νὰ δείξη, ὅχι δὲ καὶ μέγalous ἄνδρες νὰ φαμπρικάρῃ καὶ νὰ τοὺς καθίξῃ στὸ σβέρκο τοῦ πολυβασιανισμένου Ρωμείου—σὰν κακὰ σπυριά, σὰν καλογέρους, νὰ ποῦμε—σᾶς παρουσιάζει σήμερα ἕναν μικρὸ ποιητῆ, τουλάχιστο στὰ χρόνια, κι' ἀφήνει τὴ κρίσι γιὰ τὴν ἀξία του σὲ λόγου σας. Ἄν ὁ Φιλύρας μεγαλώνοντας στὰ χρόνια, μεγαλώνει καὶ στὴν ἀξία, τόσο τὸ καλύτερο καὶ γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὸν «Νουμᾶ» ποῦ καμᾶρι του θὰ τῶχῃ γιατί ἄνοιξε κι' ἀνοίγει δρόμο στοὺς νέους ποῦχουν νὰ ποῦν κατ' ἑαυτῶν, χωρὶς νὰ ἐπιπλάτῃται καὶ νὰ κυνηγᾷ, ὅπως δυστυχῶς κάνουν δια τὰ περιοδικὰ μας κ' ἄλλοι οἱ ἐφημερίδες μας, μονάχα τὰ ρεκλαμοθερικῶμενα ὀνόματα ποῦ, τὰ περισσότερα, οἱ ἴδιοι οἱ κάτοχοί τους, μὲ τὰ ἴδια τὰ χέρια τους, ἐπρόντισαν καὶ νὰ τὰ βερνικώσουν.

εἶναι χρήσιμο καὶ τι ὄχι. Φιλολογία τέτοια βέβαια δὲ μπορεῖ ποτὲς νὰ διαπλάσει ψυχές καὶ πνεύματα κοινωνίας, ποῦ περισσότερο ἀπ' ὅλα ἔχει ἀνάγκη πνευματικῆς δυνάμεις. Τὴν ἠθικὴ τῆς ἐπίδραση τὴ βλέπουμε πολὺ καλὰ σ' ὅλες τῆς ζωῆς μας τὶς ἐκδήλωσεις: στὴν πολιτικῆ, στὴ δικαιοσύνη, στὴ θρησκεία παντοῦ οἱ ἴδιοι ἐγωιστές, χωρὶς εἰλικρίνεια, θέλουμε τὸ νόμο δοῦλο τῆς βρεξῆς μας, ἀνιδεοῖ τῆς βαθιάς ἐκείνης ἠθικῆς δυνάμεις, ποῦ κάνει ἕνα λαὸ νάχῃ τὴ δική του κι' ἀτομικὴ περηφάνεια, τὸ ἐγὼ τῆς ἠθικῆς συνείδησης, τὴ γνώση κατὰ ποῦ πρέπει νὰ βαδίσει γιὰ νὰ δείξει τὸ εἶναι τοῦ ἀκέραιου καὶ στολισμένου μὲ τὰ φῶτα τῆς φιλοσοφημένης ζωῆς. Τέτοια πράγματα ἡ φιλολογία μας δὲν τὰ πολυσκεφτήκε, γιατί δὲν τῆς ἦταν καὶ βολετὸ νὰ τὰ σκεφτεῖ, ἀφοῦ δεῖχεται περισσότερο μίμνηση, παρὰ βγαλμένη ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς. Κι' ἂν σήμερα γίνονται κάποιοι ἀγῶνες νὰ σταματήσῃ τὸ κακὸ καὶ νὰ γυρίσουμε στὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ δὲ μπόρεσαν νὰ φτάσουν καὶ πολὺ στὴν ἐπιτυχία, γιατί τοὺς λείπει μέγало, ποῦ χρειάζονταν περισσότερο ἢ φιλοσοφημένη ἐνέργεια. Τὸ τι θάκανεν ἡ φιλολογία σὲ τῶπο σὰν τὸ δικὸ μας τὸ ξέρουν πολὺ καλὰ ὅσοι πρόσεξαν στὸ ζήτημ' αὐτό μ' ἀκόμη δὲ νοιώσαμε, πῶς φιλολογία, ποῦ δὲν προχωρεῖ ταιριαστὰ κι' ἀχώριστα μὲ τὴ φιλοσοφία τὴν ἀληθινή καὶ τὴ

ΝΕΑ ΖΩΗ

Στὸν Κωστῆ Παλαμῆ

Τὴν πέτρα δὲν ἐσάλειψες μὲ τὸ λιγνὸ σου χέρι, ποῦ τὴν πορτοῦλαν ἐφράξε μιὰς ἀπαλοζωῆς, καὶ δὲ μᾶς ἐφανερώσες κάποιο καινούργιο ἀστέρι, ὃ τοῦ βαθνοῦ ἐξερευνητή, ποῦ καὶ μυστηριαλεῖς;

Ἐσὸ δὲ μᾶς δασκάλεψες καὶ σὺ δὲ μᾶς ἐπῆρες, μᾶς ἔφερες καὶ ηἰώσαμεν ἀπὸ μακρὰ τὰ χνότα τῆς νεῖας ζωῆς, ὑπέροκομη δὲ σοῦδωσαν οἱ μῦθρες τὴ χάρη, καὶ δὲν ἐψαλλεν ἐσένα κάθε νότα;

Καὶ ὅαν τὴν πόρταν ἀνοιξες μᾶς συννεπήραν μῦρα, τ' ἀστέρι ἐφεγγυβόλησε ὅτις νεῖας ζωῆς τὰ χάη, ζωὴ πανώρεια ξάνοιξαν τὰ μάτια, καὶ μὲ λῦρα βαθύφωνη ἐτόνισε τὸν ὕμνο τοῦ νέου Μᾶη.

ἈΠΟΔΩΝ

Πέρα ὅτι ἀκρωκεῖνια, πρὸς τὴ δύση τῶν βουνῶν καὶ τῶν κάμπων, πέρα καὶ περὶ πέρα, ὁ Ἀπόλλων ζῆ ὁ ἐρῆν ἁρμονία, ποῦ τὴ μηνάει καὶ τῆς Πυθίας ἡ ζάλη, καὶ χρησιμοὶ περισσέτερα — ὅτι ἱερὸ μεθύσι, πετᾷνε δρασκελῶντας τὰ θάλασσα πλάτη, τώρα ποῦ σβύνει ὁ ἥλιος ὁ μεθύσι δρυῶν.

Χαρᾶς κ' εἰρήνης καὶ ἐλέους σημάδια, ὅτᾳ ἀνάγνα φιερά τοὺς τ' ἀγιο φῶς φαντάζει ποῦ τὸ σκορπᾷν σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση ὅτων ἀνθρωπίνων θλίψεων τὰ σκοιᾶδια. Ἐρχονται νὰ στερέψουν τῶν καμηῶν τὰ δάκρυα μσο' τοῦ Καιροῦ τὴν καταχθόνη λύσσα.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Γλυκοχαράζει ὁ Ἀπρίλης μας ὅτις ἀγινές κορφές. καὶ τ' ἀνθῖνα τὰ κύματα ξεχύνονται ὅτιν πλάση, ροδοστεφάμη ὃ πλέξε σὺ ποῦ ὄς τὰ τώρα κλαῖς, καὶ ἡ θλιμμένη σου ψυχὴ κάποι' ἄλλα ἀνθούλια ἄς [μάση:]

Τὸ δάκρυ σου τὸ φλογερὸ θὲ νὰ γενῆ δροσιά, ὅτου στεφανοῦ τὰ λούλουδα, νὰ ὁ νυφροστολίσῃ, καὶ τῆς καρδοῦλας σου ὁ ἀχὸς σημάντρον ἀντιλαλά σὸ νυφικό, σὸ ῥόδινο τῆς ζήσης μας μεθύσι.

ΡΩΜΟΣ ΦΥΛΤΡΑΣ

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

5 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 5

Α'

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Ἄπᾶνου σ' αὐτὴν εἶπα γιὰ τὸ ἀρνητικὸ ἔργο τῶν περιοδικῶν μας καὶ τὴν ἀφιλοσόφητη φιλολογία, ποῦ κλειοῦν μέσα στίς σελίδες τους. Δὲ δειχτήκεν ὡς τώρα σ' αὐτὰ ἡ γενναία σκέψη, ποῦ θὰ ἦταν ἱκανὴ νὰ φέρῃ τὴν ἀληθινή ἀναμόρφωση στὴν πιὸ λεπτὴ καὶ πιὸ σπουδαία τῆς ζωῆς μας ἐκδήλωση κι' οὔτε ἀκούστηκε τὸ σκλπισμα, ποῦ ἴδ' διακλώσε τὸν σύνταχο ἐρχομὸ τῆς, γιατί ἀκόμη δὲν ἀγκυλιάσαμε τὴν ἀλήθεια. Καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ βλέπουμε πιὸ παραστατικὰ πόσο ἡ φιλολογία τῶν περιοδικῶν μας εἶναι ὅλη ἀπᾶνου—κάτου ἀδειανῆ ἀπὸ νοήματα, ποῦ δυναμώνουν τὸ πνεῦμα γιὰ νὰ ξέρει κατόπι νὰ κρίνει καὶ νὰ ξεχωρίζει τὸ τι θὰ τοῦ

βγαλμένη ἀπὸ τὴ ζωὴ μας, δὲ μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ καὶ τίποτε ποῦ νάχῃ ἠθικὴ ἐπίδραση.

* *

Ὁ Ταιν, μιλώντας γιὰ τὰ κριτικὰ καὶ ἱστορικὰ δακίμια τοῦ Μακώλαι*, λέει, ὅτι «ἀγαπᾷ τὰ τέτοια βιβλία, γιατί πρῶτα-πρῶτα μπορεῖ κανένας ν' ἀφήσει τὸ βιβλίον στίς εἰκοσι σελίδες, ν' ἀρχίσει ἀπὸ τὸ τέλος ἢ ἀπὸ τὴ μέση δὲν εἶναι δούλος σ' αὐτὸ παρὰ κύριος· μπορεῖ νὰ τὸ διαβάσει σὰν ἐφημερίδα· δεύτερο γιατί ἔχουν ποικιλία· κι' αὐτὸ κάνει ἐντύπωση κι' ἀρρρρρρ» κ' ὕστερ' ἀπὸ μερικὰ ἄλλα λέει, πῶς «στὰ τέτοια βιβλία νοιώθουμε ἀπὸ προτιήτερα τὸ τι θὰ μᾶς εἰπεῖ ὁ συγγραφέας... μπαίνει κι' αὐτὸς στὴ σκέψη μας καὶ στὴ ζωὴ μας». Γὰ ἴδια μπορεῖ νὰ εἰπεῖ κανένας καὶ γιὰ τὰ περιοδικὰ, γιατί κι' αὐτὰ τὰ διαβάζει μὲ τὸν τρόπο, ποῦ λέει ὁ Ταιν, καὶ βρίσκει μέσα στίς σελίδες τους, σὲ μεγαλείτερο βαθμὸ μάλιστα, τὴν ποικιλία, ποῦ κάνει ἐντύπωση κι' ἀρρρρρρ κ' ἀκόμη τὰ περιοδικὰ ὄχι μονάχα μπαίνουν στὴ σκέψη μας καὶ στὴ ζωὴ μας, παρὰ καὶ ζωγραφίζουν τὴ ζωὴ μας. Ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ νοιώσει κανένας τί

* H. Tain «Histoire de la Litterature Anglaise Tom. V Chap III § 1.